

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان همدان شهر همدان مدرسه علمیه عالی تخصصی فدک

عنوان:

ترجمه بخشی از کتاب مصباح الفقاهة فی

المعاملات

تألیف آیت‌الله العظمی سید ابوالقاسم خویی

استاد راهنما

حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر گوهریان

نگارنده

لیلا رضائی

سال تدوین ۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه

سپاس خدای مهربان و ذات اقدسش را که به این بنده حقیر خود منت نهاد تا بتوانم گامی هرچند کوتاه در راه پیشبرد علم و دانش بردارم و بتوانم شمعی هرچند کم‌نور و بی‌فروغ را در مسیرهای تاریک علم روشن نمایم. سپاس بیکرانم را تقدیم می‌کنم به تمامی زحمت‌کشانی که هرچند بسیار اندک و ناچیز بنده را در راه فراگرفتن علم و دانش یاری کردند و سپاسگزار تمام عزیزانی هستم که در راه به پایان بردن این پایان‌نامه یاری‌ام نمودند بالاخص استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر گوهری بزرگوار و سایر دوستان و دغدغه‌مندان راه علم و دانش و تلاشگرانی که در حوزه علمیه فدک از هیچ کوششی برای بنده فروگذار نکردند.

تقدیم به

بنده این ترجمه را که قطره‌ای ناچیز از دریای بی‌کران علم و معرفت آیت‌الله العظمی سید ابوالقاسم خویی است ابتدا به روح بلند و آسمانی ایشان و درنهایت به روح بزرگ حاج قاسم سلیمانی و تمامی هم‌زمانش که عاشقانه مدافع حرم بوده و هستند، تقدیم می‌کنم چراکه اگر وجود این عزیزان نبود ما نمی‌توانستیم این‌گونه در امنیت و آرامش به تحصیل علم پردازیم

تقدیر و تشکر

بنده در مسیر این ترجمه مرهون زحمات عزیزانی هستم که بدین وسیله قدردان وجود نازنینشان می‌باشم و در ابتدا سپاس ویژه‌ی خویش را تقدیم می‌کنم به جناب آقای دکتر گوهری استاد راهنمای بزرگوaram و سپس همسرم که همیشه مهربانانه کنارم بوده‌اند؛ و از همه‌ی عوامل و دست‌اندرکاران حوزه علمیه فدک نیز بی‌نهایت سپاسگزارم.

این جهات روایت زکریا بن آدم است که به دور ریختن آب گوشت نجس دلالت دارد؛ و به این که امر به دور ریختن راهنمای آن چیزی است که ذکر کردیم، پس روایت آن فایده چندانی ندارد علاوه بر آن که سند روایی آن نیز ضعیف است

نتیجه بحث از فصل پایانی

فروش روغن نجس فقط برای ایجاد روشنایی در زیر آسمان جایز است و بر این امر ادعای اجماع نیز شده است پس زمانی که شخصی بخواهد روغن نجس را بفروشد باید حتماً نجاست آن را عنوان نماید مخصوصاً درجایی که بداند خریدار می‌خواهد از آن روغن برای خوردن استفاده کند پس باید نجاست روغن را عنوان کند تا خریدار بداند که روغن نجس است و نمی‌شود از آن استفاده ای کرد که نیاز به طهارت روغن باشد مانند خوردن روغن. خلاصه کلام مصنف این است که: مالیت اشیا به منافع حلالی است که آن اشیا دارند و چون میل به اشیا فقط به خاطر منافع آن اشیا است پس منافع ناشی از آن اشیا مانند دلایل و علت آن اشیا هستند. قصد منفعت حرام موجب بطلان بیع می‌شود حتی اگر در ضمن عقد قرارداد شرط نشده باشد. نیرنگ و اهانت و به حرام انداختن مسلمان در شرع مقدس اسلام نهی شده است. آنچه از اخباری که دلالت بر حرمت فروش گوشت حلال مخلوط شده با گوشت مردار وارد شده این است که: «هر دو گوشت را به سمت سگ‌ها پرتاب کند.» یعنی باید از هر دو گوشت اجتناب کرد. آنچه که موجب غفلت از غرض شارع مقدس باشد حرام است. در مورد احکام کلی الهی واجب است که جاهل از آن‌ها مطلع شود اما احکام جزئی اگر عمل شخص مستلزم انجام حرام باشد حرام است، مانند سببیت که نوعی اغوا کردن دیگران به چیزهای حرام است مثل عرضه غذای نجس به شخص جاهل تا آن غذا را بخورد. در شهرت فتوایی اشکال است، هر چند صحیح و قطعی باشد، باز هم حجت نیست. حرمت استفاده از مطلق نجس در تمام آیات و روایات ثابت شده است.

نتیجه گیری

ترجمه این کتاب موجب تسهیل بهره برداری طلاب و دانشجویان و محققینی که میخواهند به احکام کاربردی دسترسی داشته باشند و با صرف زمان کمتری با مباحث فقهی آشنا شوند و به وظیفه شرعی خود عمل می شود. لذا قسمتی از ترجمه این کتاب شامل حرمت معامله؛ مردار، سگ، خوک، روغن متنجس، شراب می باشد.

خرید و فروش میته فقط در زمان اضطرار و به اندازه نیاز جایز است زیرا اضطرار حرمت را به اباحه تبدیل می کند؛ و همچنین فروش میته به کسی که میته را حلال می داند جایز است فروش مرداری که با گوشت تذکیه شده مخلوط شده است جایز نیست مگر اینکه بتوان گوشت تذکیه شده را از مردار جدا کرد فروش میته به علت مالیت نداشتن میته نزد شارع مقدس جایز نیست ولی فروش گوشت مذکای مخلوط با میته به کسی که آن را حلال می داند جایز است. فروش مرداری که خون جهنده ندارد جایز است، مانند ماهی

خرید و فروش سگ و ولگرد و خوکی که در خشکی زندگی می کنند حرام است و سگ و خوک دریایی پاک هستند و چون جزو ماهی های غیر مأکول محسوب می شوند فروش سگ و ولگرد نزد علمای ما حرام است و پولی هم که از فروش آن به دست می آید محکوم به حرمت است. نزد اکثر علمای اهل تسنن فروش مطلق سگ ها حرام است. پس فروش سگ ها حرام است به جز سگ شکاری، فروش اجزای سگ و خوک نیز مانند خود سگ و خوک حرام می باشد. فروش موی خوک را زمانی جایز دانسته اند که درجایی استفاده شود که مشروط به طهارت نباشد و این فتوای بعضی از علمای ماست اما اهل تسنن فروش موی خوک را نیز به دلیل نجس العین بودن خوک حرام می دانند.

طبق اجماع، نص و فتوای علما، شراب و هر مست کننده ی روان، تمام شئونش مثل خرید و فروش و نوشیدن و غیره از آن ها حرام می باشد. آب کشمش هم حکمش مانند شراب است

خرید و فروش عین نجاست حرام است اما خرید و فروش چیزی که نجس شده است در صورتی که امکان رفع نجاست از آن شیء باشد بلا اشکال است؛ اما فروش حیوانات مسخ شده نیز طبق نظر اصحاب ما و اهل تسنن حرام می باشد و بر این امر اجماع وجود دارد هر چند این اجماع از نوع مدرکی است و خیلی قابل اعتنا نیست. اگر میمون را جز حیوانات مسخ شده به حساب آوریم خرید و فروشش جایز نیست، اما اگر جزء حیوانات وحشی باشد خرید و فروش آن بلا اشکال است. فروش کافر اصلی و مرتد ملی بدون اشکال جایز است و همچنین بیع مرتد فطری نیز اشکالی ندارد و جایز است. معامله بر سگی که ولگرد نیست جایز است فروش سگ گله، سگ زمین زراعی و سگ نگهبان باغ هم اشکالی ندارد و فروش سگ شکاری نیز جایز است پس فروش همه سگ ها به جز سگ ولگرد جایز می باشد پس سگی که به سگ ولگرد ملحق نشود فروشش جایز است اما خرید و فروش سگ ولگرد جایز نیست.

فروش روغن نجس فقط برای ایجاد روشنایی در زیر آسمان جایز است و بر این امر ادعای اجماع نیز شده است پس زمانی که شخصی بخواهد روغن نجس را بفروشد باید حتماً نجاست آن را عنوان نماید مخصوصاً در جایی که بداند خریدار می خواهد از آن روغن برای خوردن استفاده کند پس باید نجاست روغن را عنوان کند تا خریدار بداند که روغن نجس است و نمی شود از آن استفاده ای کرد که نیاز به طهارت روغن باشد

خلاصه کلام مصنف این است که: مالیت اشیا به منافع حلالی است که آن اشیا دارند و چون میل به اشیا فقط به خاطر منافع آن اشیا است پس منافع ناشی از آن اشیا مانند دلایل و علت آن اشیا هستند. قصد منفعت حرام موجب بطلان بیع می شود حتی اگر در ضمن عقد قرارداد شرط نشده باشد. نیرنگ و اهانت و به حرام انداختن مسلمان در شرع مقدس اسلام نهی شده است.. در مورد احکام کلی الهی واجب است که جاهل از آن ها مطلع شود اما احکام جزئی اگر عمل شخص

مستلزم انجام حرام باشد حرام است، مانند سببیت که نوعی اغوا کردن دیگران به چیزهای حرام است. حرمت استفاده از مطلق نجس در تمام آیات و روایات ثابت شده است.

معاون مدیریت حوزه علمیه خواهران

فهرست منابع و مأخذ

*قرآن

*نهج البلاغه

۱. عاملی، حر؛ وسایل الشیعه، مؤسسه آل البيت لا حياء التراث، ۱۳۶۷
۲. حاکم نیشابوری، المستدرک علی الصحیحین، مترجم علیرضا حیدری نسب، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۰
۳. غزالی محمد؛ احیاء علوم الدین، مترجم: موبدالدین محمد خوارزمی، علمی و فرهنگی، ۱۳۸۹
۴. بستانی فواد افرام، منجدالطلاب، مترجم: محمد بندر ریگی، ۱۳۸۹
۵. انصاری مرتضی، مکاسب، مترجم: جمشید سمیعی، خاتم الانبیاء، ۱۳۹۰
۶. الطبرانی الحافظ أبی القاسم سلیمان بن أحمد، المعجم الکبیر، محقق: حمدی عبدالمجید سلفی، دار احیاء التراث العربی، ۱۳۹۸
۷. ابن منظور الأنصاری، محمد بن مکرم بن علی، لسان العرب، دارالفکر للطباعة و النشر التوزیع، ۱۳۷۵
۸. قرشی علی اکبر، قاموس قرآن، تهران، دارالکتب الاسلامیه تهران، ۱۳۷۴
۹. شیخ طوسی، الاستبصار، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۶
۱۰. شیخ الطائفه، تهذیب الاحکام، مترجم: محمد آخوندی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۴